

Libellen

van Maico Weites

De libellen zijn een populaire groep onder de insecten. In Nederland zijn ze vooral van april tot september te vinden. Er zijn echter enkele soorten die wat langer doorvliegen, de bruine en de noordse winterjuffer, zijn zelfs's winters te zien! In Groningen komen de winterjuffers echter niet voor. Naast de tijd is ook de plek belangrijk. Libellen komen met name voor in waterrijke gebieden, de larven groeien op in water. De larven eten o.a. kleine visjes en kikkervisjes en kunnen, zoals de larven van glazenmakers, erg groot worden. De volwassen dieren zie je vaak zonnend of jagend op kleine vliegende insecten. Libellen zijn dus echte rovers.

Ook in de tuin kunt u libellen vinden en sommige zullen zich zelfs voort kunnen planten in de vijver. Met name soorten als de paardenbijter, azuurwaterjuffer, vuurjuffer en platbuik komen geregeld langs.

Naast zonnen (opwarmen) en jagen doen libellen natuurlijk nog iets: zich voortplanten. De manier van voortplanten is bij libellen erg verschillend van de andere insecten. Het mannetje produceert sperma in de achterlijfspunt en slaat het op in een speciaal orgaan aan het begin van zijn achterlijf (de secundaire genitaliën). Tijdens de paring houdt het vrouwtje haar achterlijfspunt bij het begin van het achterlijf van het mannetje en het mannetje houdt het vrouwtje achter de kop vast met een 'tang' aan het achterlijf. Echt liefdevol gaat het er dus niet aan toe. Dit geheel heet een paringswiel. (Zie eerste foto)

En omdat een vrouwtje het niet gelijk bevrucht wordt als ze een spermapakketje van het mannetje krijgt en een ander mannetje dit kan verwijderen, houden mannetjes vaak de wacht over het vrouwtje. In sommige gevallen heeft het mannetje het vrouwtje nog steeds met zijn 'tang' achter de kop vast tijdens het leggen van eieren, een zogenaamde tandem.

Uit die eieren komen larven die na verloop van tijd uit het water kruipen. Daarna barst het uitwendige skelet open en er komt een libel uit. Libellen hebben dus een onvolledige metamorfose in plaats van een volledige zoals vliegen en vlinders (ei 'larve ' volwassen i.p.v. ei ' larve ' pop ' volwassen)

De libellen (Odonata) zijn in twee groepen te verdelen: de juffers (Zygoptera) en de 'echte' libellen (Anisoptera).

Juffers zijn vaak klein en slank, zijn gelijkvleugelig, hebben ogen die elkaar niet raken en vliegen niet zo snel. De azuurwater juffer is een typische vertegenwoordiger van de juffers

Echte libellen zijn steviger gebouwd en niet gelijkvleugelig, hebben grote ogen die elkaar bij de meeste soorten raken, ook vliegen ze sneller dan juffers. De steenheidlibel, zoals te zien op de foto hiernaast is een typische vertegenwoordiger van echte libellen.

Welke libellen zijn in deze buurt te vinden?

Vanwege het vele water zijn er veel soorten libellen te vinden in onze omgeving. Maar sommige wateren zijn libellenrijker dan andere. Zo zijn bij/in afwateringsloten in het landbouwgebied weinig soorten aan te treffen. In en bij de schonere en plantrijkere wateren, zoals de Krabbenscheersloten van de Scharmer Ae in het natuurgebied bij Woudbloem, zijn veel meer soorten te vinden.

Enkele goede libellengebieden

Woudbloem

Met name de krabbenscheersloot (oude arm van de Slochter Ae) is erg libellenrijk. Hier te vinden Soorten zijn onder andere: grote roodogjuffer, steenrode heidelibel, bloedrode heidelibel, zwarte heidelibel, paardenbijter, vroege glazenmaker, bruine glazenmaker, glassnijder en ook de variabele waterjuffer is hier aanwezig. Met name in het voorjaar is deze soort hier met duizenden (!!) te zien. De libel waardoor het gebied bekend geworden is, is de groene glazenmaker. De groene glazenmaker is gebonden aan krabbenscheer en omdat er steeds minder krabbenscheersloten zijn in Nederland is deze soort zeldzaam geworden. Nederland is het meest noordwestelijke land waar hij voorkomt. Verder is hij te vinden in Noord-Duitsland, Zuid-Scandinavië, enkele plekken in Hongarije en Oostenrijk en Oost-Europa tot in West-Siberië. In de meeste gebieden is hij zeldzaam en wordt hij bedreigd door zijn speciale habitatseisen. De populatie in Woudbloem is dus bijzonder in Europa.

Kolham - Natuurgebied Westerpolder

Dit gebied grenst aan Woudbloem en heeft ook enkele sloten met krabbenscheer (maar daar komt de plant niet zo massaal voor als in Woudbloem), waardoor ook hier de groene glazenmaker zich voortplant. Helaas zijn vorig jaar en dit jaar enkele sloten drooggevalen waardoor de krabbenscheer op

sommige plekken verdwenen is, maar dit zal waarschijnlijk wel weer terugkomen. Andere soorten die hier te vinden zijn, zijn bijvoorbeeld watersnuffel, variabele waterjuffer, gewone oeverlibel (veel zonnend op de fietspaden), bruine glazenmaker en dit voorjaar is er nog een 'verse' geelvlekheidlibel gevonden, wat duidt op voortplanting vorig jaar.

Baggerputten

De Baggerputten, stukken water omzoomd door loofbomen en kleine, ondiepe poelen op veengrond met o.a. zonnedauw. Hier leven bij de grote stukken dieper water soorten als smaragdlibel, variabele waterjuffer, grote roodoogjuffer en gewone oeverlibel en bij de ondiepe poelen zitten o.a. zwarte heidelibel, azuurwaterjuffer en heel veel viervlekken.

Duurswold is dus niet des slechtste plek voor libelles en het loont zich soms te tijd te nemen om deze interessante diersoort eens van dichterbij te bekijken.